AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA

Brüsszel, 12.9.2007
COM(2007) 507 végleges

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK

A legkülső régiókra vonatkozó stratégiáról: eredmények és kilátások

{SEC(2007) 1112}

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés ... 3

2. AZ ELÉRT EREDMÉNYEK ... 4

3. A következő lépés: a 2004-es stratégia lehetőségeinek kibontakoztatása ... 5

3.1. A megközelítési nehézségek és a legkülső régiókra jellemző egyéb sajátos kényszerek hatásának csökkentése ... 5

3.2. A legkülső régiók versenyképességétnek növelése ... 5

3.3. A tágabb szomszédság cselekvési terv hatékonyabbá tétele ... 7

3.4. Támogatási eszköz a hátrányok hatásának kiegyenlítéséhez ... 9

4. Jövőbeni kilátások/Perspektívák ... 10

4.1. Az éghajlatváltozás kihívása ... 10

4.2. A demográfiai változások és a migráció hatásai ... 11

4.3. A legkülső régiók mezőgazdasága ... 12

4.4. A legkülső régiók szerepe az EU tengeri politikájában ... 12

5. Következtetés ... 13

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK

A legkülső régiókra vonatkozó stratégiáról: eredmények és kilátások

1. BEVEZETÉS

Az EK-Szerződés 299. cikkének (2) bekezdése, valamint a Bizottság két 2004-ben elfogadott közleménye[1] egyaránt hangsúlyozza, hogy szükség van a legkülső régiók[2] sajátos jellegének elismerésére, és támogatásuk érdekében tényleges európai stratégia létrehozására.

E stratégia három fő alkotóeleme a következő: a megközelítési nehézségek és az egyéb kényszerűségek hatásának csökkentése ezekben a régiókban, versenyképességük javítása és regionális integrációjuk megerősítése. A stratégia az európai intézmények, a tagállamok és a legkülső régiók aktív partnerségén alapul.

A három év után megvalósított első értékelés bizakodásra ad okot. Számos, a különböző közösségi politikákon alapuló rendelkezést fogadtak el és a legkülső régiók gazdasági és társadalmi helyzete javult.

Az Európai Parlament, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság és a Régiók Bizottsága a stratégiát jóváhagyta és a Bizottságot felkérte annak gyakorlati megvalósítására[3]. Ennek érdekében a Bizottság a 2004-es stratégia megerősítését javasolja rövid távon megvalósítható új intézkedések útján.

Emellett a Bizottság vitát kíván indítani a stratégia hosszabb távú jövőjéről is. A következő években ugyanis ezeknek a régióknak jelentős kihívásokkal kell szembenézniük, és a stratégiát ennek megfelelően naprakészebbé és egyszersmind elmélyültebbé kell tenni. Ennek érdekében a Bizottság konzultációt szervez, amelynek nyomán közleményt kíván kiadni a legkülső régiókkal kapcsolatos stratégiája új szakaszának megindításáról.

Ez a közlemény

– megvonja a stratégia 2004 óta elért eredményeinek mérlegét, amelyeket a csatolt munkadokumentum részletesen ismertet[4]

– rövid távú intézkedéseket javasol a 2004-es stratégia teljes körű megvalósítása érdekében

---

1 COM(2004) 343 ; COM(2004) 543.

2 A legkülső régiók (az Azori-szigetek, Madeira, a Kanári-szigetek, és a négy francia tengerentúli terület) a következő sajátos, a Szerződésben felsorolt problémákkal küzdenek: távoli fekvésük, szigetjellegük, kis méretük, kedvezőtlen domborzati és éghajlati viszonyaik és néhány terméktől való gazdasági függésük

3 Az Európai Parlament 2005. szeptember 28-i határozata a legkülső régiók megerősített partnerségéről - A60246/2005 HL C 227. E/110, 2006.9.21., 110. o.

4 SEC(2007) 1112.

– vitát indít a hosszú távú következményekről, különös tekintettel a legkülső régiók szempontjából érzékeny területeket érintő problémákra: az éghajlatváltozásra, a demográfiai változásokra és a migráció kezelésére, a mezőgazdaságra és az EU tengeri szakpolitikájára.

2. AZ ELÉRT EREDMÉNYEK

Az elmúlt három évnek az Európai Unió legkülső régiókkal kapcsolatos stratégiájának megvalósítása szempontjából döntő szerepe volt. A régiók gazdasági és társadalmi fejlesztésére irányuló legfontosabb eszközöket egytől egyig újra meghatározták és felülvizsgálták. Ezek között szerepel:

– a felülvizsgált kohéziós politika, amely különleges kiegészítő pénzügyi keretet foglal magában az EK-Szerződés 299. cikkének (2) bekezdésében meghatározott hátráltató tényezőkhöz kapcsolódó járulékos költségek kompenzálására;

– különleges rendelkezések a legkülső régiók érdekében a cukor- és a banánpiac szervezésének reformja keretében;

– kedvezményes elbánás a legkülső régiók részére a nemzeti regionális támogatásra vonatkozó új iránymutatások keretében;

– A 7. kutatási és technológiai fejlesztési keretprogram egyedi kezdeményezése a legkülső régiók kutatási potenciáljának mozgósítása és az Európai Kutatási Térségbe történő hatékonyabb integrálása érdekében.

Emellett megvalósult a 2004-es közleményekben ajánlott egyéb kezdeményezések többsége is[5].

A legkülső régiók érdekében hozott számos közösségi intézkedésben a Bizottság azon törekvése nyilvánul meg, hogy az EU politikáinak gyakorlati megvalósítása során figyelembe vegye az ezekre a régiókra jellemző egyedi vonásokat. A Közösség fellépése ezekben a régiókban továbbá – elsősorban a Bizottság igazgatóságai összehangolt munkájának köszönhetően – ágazatokat átfogó és kiegészítő jellegű megközelítésről tanúskodik. Az elérhetőség javítása, a versenyképesség fokozása és a nagyobb regionális integráció ugyanakkor továbbra is alapvető kérdés marad, és megfelelő válasz e régiók fejlesztési prioritásaira. Végezetül meg kell jegyezni, hogy noha a stratégia hozzá fog járulni a legkülső régiók társadalmi és gazdasági helyzetének javításához[6]az e területek érdekében folytatott közösségi politikák tovább javíthatók, többek között a közösségi fellépés még nagyobb egysége érdekében.

Egyes 2004-ben indítványozott kezdeményezések emellett még a fejlesztés szakaszában vannak; különösen a legkülső régióknak az Európai Kutatási Térségbe való integrációja, valamint az általános gazdasági érdekű szolgáltatásoknak a helyi piacokhoz való igazítása érdekében tett erőfeszítések. Fontos továbbá biztosítani azt, hogy az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) és az EFA közötti együttműködés javítását célzó új lehetőségeket a

---

5 A 2004-es stratégia - jogalkotási és nem jogalkotási aktusok – teljes körű értékelését lásd az e közleményhez csatolt munkadokumentumban.

6 Lásd a munkadokumentum 20. oldalát.

gyakorlatban teljes mértékben kihasználják. Ezért kell a stratégiának ezentúl érett szakaszába lépnie, amelyben a 2004-es stratégiában rejlő összes lehetőség kibontakozhat.

3. A KÖVETKEZŐ LÉPÉS: A 2004-ES STRATÉGIA LEHETŐSÉGEINEK KIBONTAKOZTATÁSA

A 2004 óta elfogadott intézkedéseken túl a Bizottság a stratégia minden vonulatát kiegészítő cselekvésekkel szándékozik megerősíteni.

3.1. A megközelítési nehézségek és a legkülső régiókra jellemző egyéb sajátos kényszerek hatásának csökkentése

A következő intézkedések vihetnek közelebb a cél megvalósításához:

– a különleges pénzügyi keret nyújtotta lehetőségek kihasználása a közlekedés és az új információs és kommunikációs technológiák területén jelentkező többletköltség hatásainak ellensúlyozására;

– a „széles sávú szakadék” áthidalására tett erőfeszítések folytatása, különösen az ERFA működési programok útján;

– a TEN-T, TEN-E és a Marco Polo II. programok végrehajtásából eredő lehetőségek kihasználása;

– a legkülső régiók sajátos igényeinek megállapítása a POSEI program végrehajtásáról szóló jelentésben.

3.2. A legkülső régiók versenyképességétnek növelése

A legkülső régiók versenyképességét több eszköz igénybevételével lehet megerősíteni:

Kohéziós politika

A legkülső régiók gyenge versenyképessége különleges erőfeszítést tesz szükségessé a kohéziós politika keretében. Az ERFA és az ESZA 2007-2013-as működési programjai, a „Régiók a gazdasági változásért” elnevezésű kezdeményezés,[7] valamint a Bizottság által kezdeményezett technikai segítségnyújtás[8] feltehetően elő fogja segíteni a legkülső régiók versenyképességének fokozódását a lissszaboni növekedési és foglalkoztatási stratégiával és a Közösség stratégiai iránymutatásaival összhangban. A feladatok a következők:

– valódi regionális innovációs partnerségi stratégia[9] kialakítása, elsősorban a kiválósági és a versenyképességi központok útján; a kutatás, a technológiai fejlesztés és a távközlési infrastruktúrák megszilárdítása;

---

7 http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/interregional/ecochange/index_en.cfm

8 Az 1083/2006/EK rendelet 45. cikke.

9 Helyes lenne figyelembe venni a regionális innovációs stratégiák, az információs társadalomra irányuló regionális kezdeményezések (1994-1999) és az ERFA által társfinanszírozott innovációs tevékenységre irányuló regionális programok (2000-2006) során nyert tapasztalatokat. Ezek a programok hat legkülső régió számára tették lehetővé a helyzetükre szabott új ötletek és megközelítések kipróbálását, amelyeket jelentős regionális szereplőkkel együtt terveztek és hajtottak végre.

– a humántőke erősítésének elősegítése az oktatási és képzési rendszerek reformja révén és az emberi erőforrások fejlesztésével a kutatás és az innováció területén. Gondoskodni kell arról, hogy a javasolt képzések összhangban legyenek a legkülső régiókkal kapcsolatos bizottsági stratégiában meghatározott fő területeken − azaz a mezőgazdaság és a környezetvédelem, a megújuló energiák, a közlekedés, a távközlés és idegenforgalom területén − tervezett intézkedésekkel.

– a megújuló energiaforrások (a települési hulladékot is magában foglaló biomassza, a geotermikus energia, a hullámenergia, a szél- és napenergia) fokozottabb felhasználása, a legkülső régiók energiamérlegének javítása a külső forrásoktól való függőségük csökkentése érdekében;

– a biológiai sokféleség tekintetbe vétele a fejlesztési projektek kidolgozása során, különösen az élőhelyek és a fajok fenntartására irányuló intézkedések útján;

– a fenntartható gazdasági fejlődés ösztönzése olyan intézkedésekkel, amelyek a legkülső régiókban gyakran igen jelentős és azok fontos gazdasági ütőkártyájaként számon tartott biológiai sokféleség védelmére irányulnak. Ez hozzájárul majd az EU célkitűzésének megvalósításához, hogy a biológiai sokféleség hanyatlását 2010-ig megfékezze.

– a modernizálás támogatása és a helyi termelési hálózatok megerősítése, többek között a minőségbiztosítási és környezetvédelmi vezetési rendszer bevezetésével a KKV-k számára (ökoinnováció), a dolgozók és a vállalkozók szaktudásának átformálásával, a vállalkozói mentalitás kifejlesztésével és új vállalkozások létrehozásával;

– az idegenforgalmi ágazat versenyképességének és fenntarthatóságának elősegítése, különösen a turisztikai úticélok fenntartható igazgatásán keresztül;

– a pénzügyi tervezési mechanizmusok megerősítése, a KKV-k és a mikrovállalkozások pénzügyi eszközökhöz való hozzáférésének megkönnyítése ezekben a régiókban, elsősorban a JEREMIE és a JESSICA közösségi kezdeményezések keretében;

– a városok szerepének támogatása olyan rugalmas helyi gazdaság előmozdítása érdekében, amely integrált városfejlesztési programok és a legkülső régiók városi kezdeményezései – például az URBACT várostámogató projekt – segítségével egyesíti az iparágakat, a szolgáltatásokat, a szabadidőt és az idegenforgalmat;

– a munkát keresők és a gazdaságilag inaktív emberek munkához jutásának és fenntartható munkaerő-piaci beilleszkedésének megkönnyítése, a hátrányos helyzetűek társadalmi beilleszkedésének további elősegítése.

Keretprogramok

A következő közösségi keretprogramok használhatók fel a legkülső régiók versenyképességének növelése érdekében:

– a legkülső régiók sajátos jellegének figyelembe vételét a hetedik kutatási keretprogram egyedi programjaiban, különösen a „Kapacitások” programban, teljes mértékben ki kell aknázni és ezt ki kell egészíteni e régiók lehetőségeinek elismerésével az „Együttműködés” program egyes területein, mint az energia, az éghajlatváltozással járó természeti kockázatok, a szubtrópusi mezőgazdaság és halászat, valamint az akvakultúra;

– a versenyképességről és innovációról szóló keretprogram kifejezetten ezekre a régiókra alkalmazható finanszírozási lehetőségeket tartalmaz, amelyeket ki kell használni (ökoinnováció, az információs technológiák felhasználása, a megújuló energiaforrások általánossá tétele és az energiahatékonyság javítása);

– az egész életen át tartó tanulás programja[10] ösztönözni fogja a Közösség oktatási és képzési rendszerei közötti cserét[11], együttműködést és mobilitást, figyelembe véve a legkülső régiók prioritásait.

Általános gazdasági érdekű szolgáltatások

E szolgáltatások a legkülső régiókban való működtetésével kapcsolatban a Bizottság továbbra is figyelmet szentel a regionális sajátosságoknak és az érintett piacok elmélyült elemzésének. Amennyiben e szolgáltatások nyújtása költségesebb, mint a többi régióban, finanszírozásukat az állami támogatások szabályainak megfelelően kell biztosítani, amelyek lehetővé teszik minden ilyen költség teljes kompenzálását. Az érintett tagállamokat arra kell ösztönözni, hogy az egyetemes szolgáltatáshoz való hozzájutás módozatainak megtervezése során legyenek tekintettel e régiók sajátos jellemzőire, különösen a rendszerek elszigeteltségére és e területek távoli fekvésére és széttagoltságára.

3.3. *A tágabb szomszédság cselekvési terv hatékonyabbá tétele*

A 2004-es stratégia egyik újítása, hogy elő kell segíteni a legkülső régióknak a velük szomszédos földrajzi területekbe történő regionális beilleszkedését. A folyamat jól halad, de a helyi köz- és magánszereplők, valamint az érintett tagállamok bevonásával (még) további megerősítésre szorul. A régiók és a velük szomszédos országok, különösen az AKCS- (afrikai, karibi és csendes-óceáni) országok és az EU-val társult tengerentúli országok és területek (TOT)[12] közötti párbeszéd előrevivő erő ebben a folyamatban.

Egyes intézkedések már ma is elősegíthetik e prioritás további kibontakozását.

A legkülső régiók sajátosságainak figyelembe vétele a gazdasági partnerségi megállapodásokban

A kereskedelem nyújtotta lehetőségek teljes kiaknázása és az AKCS-országok és a legkülső régiók közötti regionális kereskedelem (meg)élénkítése érdekében a Bizottság különleges eljárásokat tervez annak biztosítására, hogy a legkülső régiók tagállamok által ismertetett érdekeit beépítsék a gazdasági partnerségi megállapodásokba. Ezek a megoldások összhangban lesznek a gazdasági partnerségi megállapodások tárgyalásait szabályozó eljárásokkal és a vonatkozó WTO-szabályokkal, és figyelembe veszik valamennyi régió sajátos vonásait.

Ezek az eljárások maguk után vonhatnak bármely olyan intézkedést, amely hozzájárul a legkülső régiók minél gyorsabb regionális szintű kereskedelmi integrációjához, vagy amelyre a legkülső régiók piacának és egyes termékeinek sérülékenysége következtében szükség lehet.

---

[10] Az Európai Parlament és a Tanács 2006. november 15-i 1720/2006/EK határozata az egész életen át tartó tanulás terén egy cselekvési program létrehozásáról. HL.L 327., 2006.11.24. 45. o.

[11] A legkülső régiók részvételére vonatkozóan az ágazati alprogramokra – mint a Comenius vagy a Grundtvig – való pályázáshoz szükséges minimális mobilitási követelmények alkalmazása rugalmasabb, mint az EU más régióira nézve.

[12] A TOT listáját lásd az EK-Szerződés II. mellékletében

A Bizottság hangsúlyozni kívánja azt a tényt, hogy az AKCS országok és a legkülső régiók közötti kereskedelmi kapcsolatok nem korlátozódnak a termékek kereskedelmére; azok fejlődése minden területen hozzájárul majd az AKCS-országok és a legkülső régiók kapcsolatainak megszilárdításához, a gazdasági partnerségi megállapodásokat is beleértve.

A pénzügyi eszközök összehangolása

Az AKCS-országokkal és a tengerentúli országokkal és területekkel a tizedik Európai Fejlesztési Alap (EFA) keretében folytatott párbeszéd alapján a Bizottság minden partnerét felkéri arra, hogy a nemzeti és regionális együttműködési rendszerek érdekében párhuzamos társfinanszírozási intézkedésekkel valósítsa meg az összehangolt EFA és ERFA programozás egyedi lehetőségeit és gyakorlati eljárásait.

A Bizottság meg fogja vizsgálni az (egyedi) összehangolás lehetőségét Francia Guyana területi együttműködési programjai (ERFA) és a fejlesztési együttműködési eszköz (DCI) keretében finanszírozott)[13] „Brazília" földrajzi program között.**A legkülső régiók és a szomszédos harmadik országok közötti tengeri kapcsolatok megerősítése**

A légi közlekedésre vonatkozó útmutatások bevezetése során a közös közlekedéspolitika a közelmúltban felfigyelt arra, hogy a legkülső régiók, valamint a harmadik országok és a tengerentúli országok és területek közötti mobilitási és közlekedési szükségleteket azok elszigeteltségének enyhítése érdekében érvényesíteni kell. Ezt a nyitást hasonló megközelítésnek kell kiegészítenie a tengeri közlekedés területén is, az e régiók és a szomszédos harmadik országok közötti szállítási szolgáltatások megindításához nyújtott állami támogatások engedélyezésével.

A legkülső régiók és harmadik országok közös részvétele a kutatási hálózatokban és a közösségi keretprogramokban

A RedCLARA kutatási hálózat megerősítése az @LIS II program[14] útján, valamint a karibi országok potenciális és fokozatos bekapcsolása e hálózatba új lehetőségeket nyit meg olyan legkülső régiók előtt, mint Guadeloupe, Francia Guyana és Martinique. Ez meg fogja szilárdítani a kapcsolatokat e régiók és a környező tengerentúli országok és területek tudományos közösségei között, és az Alice projekten keresztül, az olcsóbb, nagy sebességű kapcsolat előnyeit kihasználva, a kontinentális Európával is összeköti őket.

A gazdasági partnerségi megállapodások tárgyalásain a Bizottság arra fogja ösztönözni az AKCS-országokat és a legkülső régiókat, hogy indítsanak együttműködési programokat és együtt vegyenek részt a hetedik kutatási keretprogramban, a versenyképességről és innovációról szóló keretprogramban, valamint az oktatási és az egész életen át tartó tanulásra vonatkozó programokban.

A versenyképességről és innovációról szóló keretprogram IKT stratégiai támogatási programjának célja az innováció és a versenyképesség előmozdítása az IKT szélesebb körű és hatékonyabb használatának ösztönzésével a polgárok körében, a közigazgatási hatóságoknál és a magánszektorban – különösen a kis és középvállalkozásoknál – egyaránt. A legkülső régiókat arra ösztönzik, hogy a finanszírozások igénybevételével az IKT területén

---

[13] Az Európai Parlament és a Tanács 2006. december 18-i 1905/2006/EK rendelete a fejlesztési együttműködés finanszírozási eszközének létrehozásáról, 18. cikk (3) bekezdés.

[14] A redCLARA hálózat weboldala: www.redclara.net

fejlesszenek ki országos, regionális vagy helyi kezdeményezéseket, illetve a már meglévő kezdeményezéseket terjesszék ki.

A legkülső régiók sajátosságainak figyelembe vétele a migrációs politikában

A következő intézkedéseket lehet tervbe venni:

– az ERFA területi együttműködési programjainak összeegyeztetése a tizedik Európai Fejlesztési Alappal, amely a migrációt mint az AKCS-EU együttműködés egyik új prioritását határozza meg;

– annak biztosítása, hogy a fejlesztési és gazdasági együttműködés finanszírozási eszközének „Migráció és a menekültügy" tematikus programja[15] megfelelően figyelembe veszi a legkülső régiók különleges szükségleteit, különösen az e régiókba irányuló migráció hathatós kezelésének támogatása érdekében, mind az illegális bevándorlás elleni harc, mind a munkaerő mobilitásának megkönnyítése révén, és azért, hogy segíteni tudja a legkülső régiókba bevándorlókat származási országuk fenntartható fejlődésének támogatásában;

– a legális bevándorlás igazgatása és a bevándorlók integrációja érdekében hozott tagállami intézkedések támogatása, különösen a Beilleszkedési Alap[16] révén; a vízumkiadás megkönnyítése a legkülső régiókban, különösen átutazó vállalkozók vagy képzésben részt vevők számára;

– a létrehozandó Európai Visszatérési Alap révén a hazatelepülésre irányuló intézkedések támogatása és – bizonyos mértékben – az illegálisan a legkülső régiókban tartózkodó személyek újrabeilleszkedésének elősegítése;

– a határellenőrzés és -felügyelet legégetőbb kérdéseire adható azonnali válaszként a modern megfigyelési technológia használatának, a határőrök képzésének és/vagy a határátlépő helyeken az infrastruktúraépítésnek a Külső Határok finanszírozási alap keretében és a FRONTEX ügynökség továbbfejlesztésével való elősegítése;

– az e téren folyó tevékenységek alapjának megszilárdítása a migrációs jelenségeknek és a legkülső régiók gazdasági, társadalmi és területi kohéziójára tett hatásaiknak tanulmányozása révén. Értékelni – és szükség esetén módosítani – kell továbbá a migráció hatásait leginkább megérző régiókra vonatkozó általános intézkedéseket.

3.4. Támogatási eszköz a hátrányok hatásának kiegyenlítéséhez

A fő közösségi szakpolitikák reformja a 2007-2013 közötti időszakra a legkülső régióknak – különleges igényeikhez jobban (hozzá)igazított megközelítés keretében – jelentős pénzügyi támogatást nyújt azon tényezők hatásainak ellensúlyozására, amelyeket a Szerződés mint e régiók fejlődését folyamatosan fékező tényezőket ismer el.

---

15 Az 1905/2006/EK rendelet 18. cikkének (3) bekezdése.

16 Csak a schengeni térséghez tartozó legkülső régiók (az Azori-szigetek, Madeira és a Kanári-szigetek) részesülhetnek a FRONTEX ügynökség külső határok ellenőrzésére, a visszatérési műveletekre, az integrációra és a technikai segítségnyújtásra juttatott pénzügyi hozzájárulásából.

Noha a legkülső régiók fejlődése nem korlátozódik a többletköltségek kérdésére, az egyes hátrányok számszerűsíthető hatásainak becslésére szolgáló, befejezés előtt álló iránymutatások az intézkedések hatékonyságának javítására szolgáló lehetséges eszközök közé tartoznak. Az iránymutatások megfogalmazása/létrehozása érdekében tovább folyik a partnerségben végzett munka; céljuk a legkülső régiókra jellemző hátráltató tényezők és azok hatásainak rendszerezése, és ezáltal megfelelőbb értékelése. A Bizottság ezeket az eredményeket beépíti útmutatásaiba, amelyeket a biztosok testülete fogad majd el. Nem az útmutatások szolgáltatják azonban az egyetlen alapot a közösségi intervenciós intézkedésekhez, mivel a tagállamok is beterjeszthetnek alternatív vagy kiegészítő eszközöket a Bizottságnak.

Az útmutatások és a tagállami eszközök végrehajtása a kiegészítő költségek felbecsüléséhez szükséges adatok hozzáférhetőségétől függ. Az adatok legnagyobb része ugyan már elérhető, de összegyűjtésükhöz még szükség van a tagállamok közreműködésére. Az útmutatások és a nemzeti eszközök alkalmazásához a szükséges statisztikai kapacitás eléréséig átmeneti időszakra lesz szükség.

4. JÖVŐBENI KILÁTÁSOK/PERSPEKTÍVÁK

A legkülső régiók ma már nem tartoznak a kibővített EU legszegényebb régiói közé, de még szenvednek a fejlődésüket korlátozó tényezők állandóságától és halmozott hatásától. Ezért további erőfeszítések kellenek ahhoz, hogy a közösségi és támogatási politikákat szükség esetén kiigazítsák, de ezt a megfelelő eszközök megteremtésével − például a közösségi szakpolitikák jobb értékelésével − kell összekapcsolni.

A Bizottság a közeljövőben vitát kíván indítani partnereivel a legkülső régiókra vonatkozó európai stratégia jövőjéről[17]. E célból legalább három, a legkülső régiókra nézve jelenleg és a következő években jelentős következményekkel járó kérdést határozott meg. Ezek a kérdések átfogják a 2004-es stratégia három fő aspektusát és az európai napirendben[18] is elsőbbséget élveznek, e régiók számára pedig létfontosságúak.

4.1. Az éghajlatváltozás kihívása

Az éghajlatváltozás elleni harc és a hatásaihoz való alkalmazkodás a legkülső régiók számára földrajzi helyzetük és sérülékenységük következtében elsődleges kérdés. Az éghajlatváltozás hatásai, többek között a tengerszint emelkedése, veszélyeztetik a mezőgazdaságot, az idegenforgalmat, a vízkészletet, az ökológiai rendszereket és a biológiai sokféleséget ezekben a régiókban. A szélsőséges időjárási viszonyok (hurrikánok, ciklonok, szárazság, árvizek) várhatóan megsokszorozódnak és a 2004-es stratégia mindhárom fő aspektusát érintik majd:

– elérhetőség: a legkülső régiók kizárólag a légi személyközlekedésre vannak utalva. Ez közvetlenül érinti e régiók lakosainak mobilitását az EU többi részéhez képest, valamint a turisták és a gazdasági-társadalmi fejlődés szereplőinek a régiókba irányuló és a régiókból kiinduló mobilitását is;

---

[17] Az EU költségvetés-felülvizsgálata eredményeinek sérelme nélkül.

[18] A 2007. március 8-9-i Európai Tanács következtetései. A Bizottság közleménye a 2008. évi éves politikai stratégiáról COM(2007) 65.

– versenyképesség: a legkülső régiók különleges megújuló energiaforrásokkal rendelkeznek. Az Azori-szigetek[19], vagy a Kanári-szigetek El Hierro szigetén folyó projekt[20] a CO_2 kibocsátást korlátozó helyi források kihasználásának példái.

– regionális integráció: egyes legkülső régiók földrajzi térségükben a természeti kockázatok nyomon követése és hatásaik korlátozása céljából együttműködési mechanizmusokat fejlesztettek ki.

A Bizottság felkéri partnereit, hogy vitassák meg a következő kérdéseket:

Milyen intézkedésekre van szükség annak érdekében, hogy a kibocsátások csökkentésére irányuló célkitűzés ne befolyásolja károsan a legkülső régiók megközelíthetőségét, gazdaságát és polgárait? Milyen kritériumokat kell figyelembe venni annak biztosítására, hogy ez az aggodalom megfelelő helyet kapjon az előzetes hatásvizsgálatban?

Hogyan használhatjuk ki a legjobban azokat az új lehetőségeket, amelyeket az éghajlatváltozás elleni küzdelem a legkülső régióknak természeti értékeik folytán nyújt (geotermikus energia, biomassza, biológiai sokféleség stb.) annak érdekében, hogy energiamérlegük javuljon és versenyképességük fokozódjon, pl. a megújuló energiák fejlesztése és kutatása útján?

Hogyan érhetnénk el az energetikai önellátást az energiatakarékossági lehetőségek maximális kihasználásával? Az építőiparon és a közlekedésen kívül milyen más ágazatokat érint ez elsősorban?

Milyen új eszközöket lehet kifejleszteni a természetes kockázatmegelőző rendszerek javítására a szomszédos harmadik országokkal és a tengerentúli országokkal és területekkel folytatott együttműködés keretében?

4.2.A demográfiai változások és a migráció hatásai

A legtöbb legkülső régió lakossága mind a természetes demográfiai trendek, mind a migrációs áramlatok következtében alapvető változásokon megy keresztül, mivel ezek egyszerre serkentik, de fenyegetik is a gazdasági és társadalmi növekedést. Ez a folyamat befolyásolja a területrendezési politikát, a munkaerőpiacot, az oktatási és képzési szükségleteket és a közigazgatást egyaránt.

A francia tengerentúli megyék népességnövekedési mutatója az egész Unióban a legmagasabb.

A Kanári-szigeteken a tengeren át érkező illegális bevándorlók számának emelkedését[21] tovább súlyosbítja az egyedül érkező kiskorúak illegális bevándorlásának problémája.

A migrációs politika szempontjából a legkülső régiók nem alkotnak egységes kategóriát: a schengeni térséggel kapcsolatos jogállásuk eltérő, és a migrációs jelenségek különböző mértékben érintik őket. A migrációs politika emellett még mindig részben a tagállamok

---

19 Az Azori szigeteken a helyi energiafogyasztás 35%-a származik megújuló energiaforrásból.

20 A "Megújuló El Hierro" projekt célja a sziget energetikai önellátó képességének megvalósítása megújuló energia segítségével.

21 A spanyol kormány 2005-ben 4751, 2006-ban már 31 245 illegális bevándorló érkezését jelezte.

jogkörébe tartozik, különösen a befogadást illetően, és az EU szerepe a nemzeti szinten meghozott intézkedések koordinálása és nyomon követése.

Ennek ellenére, mivel a migráció a legkülső régiókra nézve súlyos következményekkel jár, a Bizottság szeretné részletesebben megvitatni ezt a témát partnereivel, a következő kérdésekre összpontosítva:

Hogyan adhatjuk meg a legjobb választ a súlyos demográfiai nyomás és a Közösség szárazföldi területeire irányuló, folytonosan növekvő kivándorlás által előidézett jelentős kihívásokra?

Hogyan tehetjük hatékonyabbá a legális bevándorlók e területeken történő integrációjára irányuló intézkedéseket mind nemzeti, mind közösségi szinten?

Milyen intézkedéseket lehet hozni, hogy megbirkózzunk a legkülső régiókba irányuló – az e régiók fejlődésben elmaradott regionális környezetben való elhelyezkedéséből következő – bevándorlást kiváltó okokkal?

A legális/körkörös migráció előmozdítása a legjobb eszköz-e arra, hogy a bevándorlás kézben tartására szolgáló intézkedéseket összeegyeztessük a származási országok gazdasági és társadalmi fejlődésével?

4.3.*A legkülső régiók mezőgazdasága*

A földrajzi és éghajlati hátrányoktól szenvedő legkülső régiók gazdaságában a mezőgazdaság kulcsfontosságú. A mezőgazdasági termelés és az élelmiszerellátás továbbra is alapvető lesz e régiók gazdasági fenntarthatósága szempontjából, amelyet az európai vidékfejlesztési politika tovább serkenthet.

A különböző mezőgazdasági ágazatoknak juttatott közösségi támogatás, különösen a banánágazat támogatásának 2006-ban történt beépítése óta, ma már a POSEI rendszer szerves része. Ezzel lehetővé vált a legkülső régiók elkövetkezendő mezőgazdasági fejlődésének koherensebb megközelítése. E reformoknak a POSEI programokra gyakorolt hatását legkésőbb 2009-ben elemezni fogják.

4.4.A legkülső régiók szerepe az EU tengeri politikájában

Európa globális tengeri dimenziója a legkülső régiók földrajzi helyzetének tulajdonítható (az Atlanti- és az Indiai-óceánban, illetve a Karib-tengeren); és e régiók ezért a jövőben is fontos szerepet fognak játszani az EU tengeri politikájában. A legkülső régiók aktívan közreműködtek a Bizottság által 2006 júniusában az Európai Unió eljövendő tengeri politikájáról rendezett konzultációban[22]és az INTERREG IIIC program által támogatott RUMPER együttműködési projekt keretében közös hozzászólást nyújtottak be a zöld könyvhöz „Az Unió jövőbeni tengeri politikája felé” címmel. A konzultációs eljárást az EU új uniós tengeri politikájának kialakítása és egy cselekvési terv követi majd, amely többek között figyelembe veszi a legkülső régiók különleges jellemzőit is.

A legkülső régiók az EU tengeri területének jelentős részét teszik ki, és az EU-nak globális vetületet kölcsönöznek. Kapcsolatuk a tengerrel meghatározza egész létüket: a tengerrel

[22] Az Európai Unió jövőbeni tengerpoltikája felé: európai elképzelések az óceánok és a tengerek jövőjéről. Zöld Könyv. COM(2006) 275.

kapcsolatos gazdasági tevékenységeik, természetes tengeri erőforrásaik páratlan gazdagsága, de másfelől az éghajlatváltozásból eredő sebezhetőségük és a tengeri területeken tapasztalható szélsőséges jelenségek is. A Földközi-tenger és a Balti-tenger együttes területének megfelelő kizárólagos gazdasági övezeteik kiterjedéséből adódóan jelentős ökoszisztéma-szolgáltatásokat nyújtanak, és a tengeri terület nagysága szempontjából a világelsők közé emelik a tagállamokat, amelyekhez tartoznak. Ez egyben megnöveli az Európai Unió felelősségét a tengeri erőforrások védelmezése terén.

Egyes legkülső területeken a tengeri erőforrások fenntartható használata a szomszédos országokkal folytatott együttműködés megerősítésétől függ majd. A legkülső régiókra vonatkozó stratégiának és az EU új tengeri politikájának egyaránt ösztönöznie kell az ezekkel az országokkal fenntartott együttműködés mechanizmusainak kiépítését. A legkülső régiók és a tengerentúli országok és területek regionális kutatási politikáinak a trópusi biológiai sokféleség és különösen a tengeri biológiai sokféleség területén történő hálózatba foglalására irányuló NET-BIOME projekt bizonyítja, hogy a legkülső régiók képesek kutatási hálózatot létesíteni egyes jellegzetes, és az erősségeik érvényesítésének lehetőségét kínáló területeken. A tudományos és tengeri kutatás területén folytatott együttműködés nagyon fontos a legkülső régiók számára és hozzá fog járulni ahhoz, hogy ezek a régiók szembe tudjanak nézni az éghajlatváltozásból és óceánjainak fenntarthatóságából eredő kihívásokkal.

A Bizottság felkéri partnereit, hogy vitassák meg a következő kérdéseket:

Hogyan erősíthetjük meg az irányítási eszközöket a különböző tengeri medencékben (Karib-tenger, az Indiai-óceán délkeleti része, Makronézia)? A helyes irányba tett lépés lenne-e, ha minden egyes medencével kapcsolatban külün konferenciára hívnánk össze az érdekelteket, hogy a szóban forgó kérdésekre összehangolt megközelítést dolgozzanak ki?

Hogyan támogathatjuk a legkülső régiók specializálódását egyes KTF-tevékenységekre, többek között a tengeri technológiákra, például az információ és a kommunikáció javításával?

Hogyan juttathatjuk érvényre a tengeri környezetükhöz kötődő gazdasági tevékenységeiket, köztük a halászatot, az akvakultúrát, a közlekedést, a fenntartható turizmust és a megújuló energiát?

Hogyan folytassuk az illegális halászat ellen folytatott harcot, az óceán ellenőrzését és a kockázatkezelést, hogyan növeljük a tenger biztonságát és őrizzük meg a tengeri környezetet?

Hogyan járulhatnak hozzá a legkülső régiók tengeri potenciáljukra támaszkodva egész Európa fenntartható fejlődéséhez az új tengeri politika keretében?

Hogyan biztosíthatjuk a tengerparti zónák fenntartható kezelését a legkülső régiókban?[23]

5. KÖVETKEZTETÉS

A legkülső régiókra vonatkozó stratégia fenntartásával és fejlesztésével a Bizottság teljesítette kötelezettségét a közösségi intervenció minden területén, a pénzügyi támogatást egyedi

[23] Az Európai Parlament és a Tanács 2002. május 30-i ajánlása a tengerparti zónák integrált kezeléséről , HL L 148., 24. o. A Bizottság közleménye - Jelentés az Európai Parlament és a Tanács részére: értékelés a tengerparti övezet integrált kezeléséről (ICZM) Európában, COM(2007) 308 ; 2007.6.7.

rendelkezések elfogadásával párosítva. Ez a stratégia nemcsak a három tagállammal és a hét legkülső területtel kötött partnerségekre támaszkodik, hanem a más európai intézmények által meghatározott útmutatásokra is.

A közlemény pozitívan értékeli a legkülső régiókkal kapcsolatos stratégia első végrehajtási szakaszát, de hangsúlyozza azt is, hogy a 2004-es stratégia fő aspektusait a 2007-2013-as időszakban kiegészítő intézkedésekkel kell elmélyíteni. A közlemény továbbá megfelelő alapot teremt a stratégia jövőjének meghatározásához, az éghajlatváltozásra, a migráció kezelésére, a mezőgazdaságra és az EU tengeri politikájára összpontosítva, amelyek messzemenő következményekkel fognak járni e régiók gazdasági és társadalmi fejlődésére nézve.

A közlemény vitát indít az európai intézmények, a tagállamok, és a legkülső régiókon belül a regionális és helyi hatóságok, a gazdasági és társadalmi szereplők, a kutatási ágazat és az egyetemek részvételével. A konzultáció időszaka a javaslat szerint 2008. márciusáig tartana. E szakaszban a Bizottság az érintett régiókkal és tagállamokkal együtt szemináriumokat és szakmai találkozókat szervez a következő kérdések megvitatására:

- Milyen mértékben alkalmazható a 2004-es stratégia a legkülső régiók előtt álló új kihívásokra?

- Mi a legmegfelelőbb módja a legkülső régiók és a környező régiók vagy országok között meglévő jelentős demográfiai különbségek és migrációs áramlatok kezelésének?

- Az éghajlatváltozás különleges kihívást jelent-e a legkülső régiók számára?

Milyen intézkedéseket tervezhetnek a legkülső régiók az EU tengeri politikájának keretében úgy, hogy azokból előnyük származzon, és egyben hozzájáruljanak Európa fenntartható fejlődéséhez?A konzultáció lezárása után a Bizottság elkészíti javaslatát a legkülső régiókkal folytatott partnerség jövőjéről. Ez a javaslat új szakaszt nyit a legkülső régiókra vonatkozó európai stratégia fejlődésében.